

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

УДК 341.3

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.2.14>

ФОРМУВАННЯ НОВОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ ПОВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Кот Олексій Олександрович,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
директор Інституту правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України



Гриняк Андрій Богданович,

доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
головний науковий співробітник відділу приватноправових досліджень
Інституту правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України



Статтю присвячено аналізу питань формування зовнішньої політики України в напрямі національної безпеки і оборони у повоєнний період. Проаналізовано чинники формування зовнішньополітичної стратегії держави повоєнного періоду з урахуванням національних інтересів держави, її географічного розміщення, ролі України в забезпеченні світового балансу сил тощо. Акцентовано увагу на вирішенні давньої дилеми української зовнішньополітичної стратегії: вибору між європейською/євроатлантичною та євразійською парадигмами на користь європейської/євроатлантичної. Зроблено висновок, що відновлення Україною статусу ядерної країни є надскладним завданням та не сприятиме розвитку дружніх відносин з цивілізованим світом і призведе до можливої повної ізоляції на міжнародній арені. Натомість формування нової стратегії української зовнішньої політики доцільно реалізовувати через механізми модернізації світового порядку шляхом повернення ціннісних вимірів, відповідальності світових лідерів за недовіру зафіксованих безпекових гарантій. Проаналізовано спровоковані російською агресією внутрішні конфлікти в середині Європейського Союзу через нав'язування окремими країнами-членами ЄС позиції щодо допустимості урахування стратегічного національного інтересу росії, недоцільності введення економічних санкцій щодо неї тощо. Окрему увагу в статті акцентовано на питаннях удосконалення транскордонного співробітництва з найближчими сусідами-членами ЄС. Обґрунтовано необхідність налагодження більш конструктивного діалогу з Китаєм як стороною-гарантом за Будапештським меморандумом.

Значна увага в статті акцентована на формуванні повоєнної зовнішньої політики України у відносинах із росією. У цьому напрямі політика добросусідства не видається логічною, тому з огляду на реалії сьогодення Україні у відносинах з росією слід орієнтуватися саме на складний формат вимушеного співіснування. При формуванні повоєнних взаємовідносин слід враховувати, що росія не відмовиться від подальших агресивних дій щодо України, оскільки в основі такої агресії лежать несумісність української демократії із російською автократією. Перегляду при розробці стратегії зовнішньої політики України потребують відносини з білорусією. Теперішні дії білорусії у контексті сприяння росії щодо воєнного вторгнення на територію України кваліфікуються за Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 3314 від 14.12.1974 р. як акт агресії. Такі дії білорусії є міжнародним злочином з відповідними право-

вими наслідками щодо вищого військово-політичного керівництва країни. Відповідно, будуючи відносини з цією країною, слід враховувати такий її міжнародно-правовий статус.

Ключові слова: зовнішня політика, національні інтереси, національна безпека і оборона, зовнішньополітична стратегія, повоєнне відновлення, добросусідство, агресія, демократія, автократія.

Kot Oleksii, Hryniak Andrii. Formation of a new strategy of Ukrainian foreign policy in the postwar period

The article is devoted to the analysis of the issues of formation of Ukraine's foreign policy in the area of national security and defense in the postwar period. The author analyzes the factors that shaped the foreign policy strategy of the state in the postwar period, taking into account the national interests of the state, its geographical location, Ukraine's role in ensuring the global balance of power, etc. Attention is focused on solving the long-standing dilemma of Ukraine's foreign policy strategy: the choice between the European/Euro-Atlantic and Eurasian paradigms in favor of the European/Euro-Atlantic one. It is concluded that restoration of Ukraine's status as a nuclear weapon state is an extremely difficult task and will not contribute to the development of friendly relations with the civilized world and will lead to possible complete isolation in the international arena. Instead, the formation of a new strategy of Ukrainian foreign policy should be implemented through the mechanisms of modernization of the world order by returning the value dimensions, the responsibility of world leaders for the ineffectiveness of the fixed security guarantees. The author analyzes the internal conflicts within the European Union provoked by Russian aggression due to the imposition by some EU member states of the position on the admissibility of taking into account Russia's strategic national interest, the inexpediency of imposing economic sanctions against it, etc. Special attention in the article is paid to the issues of improving cross-border cooperation with the closest EU member states. The author substantiates the need to establish a more constructive dialogue with China as a guarantor party to the Budapest Memorandum.

The article focuses on the formation of Ukraine's postwar foreign policy in relations with Russia. In this direction, the policy of good neighborliness does not seem logical, so given the realities of today, Ukraine should focus on a complex format of forced coexistence in its relations with Russia. In shaping post-war relations, it should be borne in mind that Russia will not abandon further aggressive actions against Ukraine, as such aggression is based on the incompatibility of Ukrainian democracy with Russian autocracy. Ukraine's relations with Belarus need to be reconsidered when developing its foreign policy strategy. The current actions of Belarus in the context of assisting Russia in its military invasion of Ukraine are qualified as an act of aggression under UN General Assembly Resolution 3314 of December 14, 1974. Such actions of Belarus constitute an international crime with corresponding legal consequences for the country's top military and political leadership. Accordingly, building relations with this country should take into account its international legal status.

Key words: foreign policy, national interests, national security and defense, foreign policy strategy, post-war reconstruction, good neighborliness, aggression, democracy, autocracy.

Основним напрямом зовнішньої політики будь-якої держави є здійснення та захист її національних інтересів, під якими розуміються життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян (ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України»). Відповідно й формування стратегії національної безпеки і оборони України повинно відбуватися на основі чітко спланованих стратегій розвитку усіх сфер життєдіяльності суспільства. Зважаючи на це, розвиток зовнішньої політики пово-

єнної України слід здійснювати на основі формування стратегії такої політики у відносинах з іншими країнами світу.

Розвиток зовнішньої політики України відбувається під впливом географічного розміщення країни, яка межує безпосередньо із Європейським Союзом, НАТО, Шанхайською організацією співробітництва. Певною мірою Україна здійснює міжнародне співробітництво в рамках Євразійських співдружностей. Таке географічне розміщення України зумовлює формування зваженого зовнішньополітичного курсу, який би відповідав засадам верховенства права та забезпеченню національних інтересів. Водночас ураху-

вання геополітичної парадигми для формування зовнішньої політики, у тому числі й оборонної, відбуватиметься з урахуванням місця України в забезпеченні світового балансу сил, основу якого все більше становлять економічні інтереси.

Дії росії щодо анексії Автономної Республіки Крим та введення військ на територію України в 2014 році всупереч положенням Будапештського меморандуму, Договору про дружбу, стратегічне партнерство і співробітництво 1997 р. продемонстрували крах існуючої системи міжнародної безпеки та втрату США статусу «міжнародного поліцейського». Відповідно, вирішеною видається й давня дилема української зовнішньополітичної стратегії: вибору між європейською/євроатлантичною та євразійською парадигмами на користь європейської/євроатлантичної. Сьогодні для України європейська/євроатлантична інтеграція – це досвід і шлях модернізації країни, її військово-промислового комплексу, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, вихід на світові ринки.

Щодо цього популярним сьогодні є питання про доцільність виконання Україною взятих на себе зобов'язань відповідно до Закону України «Про приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 1 липня 1968 р.», зокрема про відновлення ядерного потенціалу країни. На наш погляд, зазначене питання не потребує додаткових пояснень. Навіть якби ми сьогодні володіли частиною ядерного арсеналу, який б ще зберігся, застосування його проти переважаючого в силі (у тому числі й ядерній) агресора неминуче призвело б до катастрофічних наслідків планетарного масштабу. Перехід до вимушеного актом агресії використання ядерного потенціалу призвів би до втрати як суверенітету та територіальної цілісності країни, так і нації загалом. Тому й спроба відновлення Україною статусу ядерної країни не сприятиме розвитку дружніх відносин з цивілізованим світом і призведе до можливої повної ізоляції на міжнародній арені. Та й опинитися в клубі країн-ізгоїв поруч з росією, іраном, північною кореєю тощо не видається перспективним шляхом розвитку України.

Сьогодні Україні в силу об'єктивних обставин варто розвивати свою зовнішню політику через механізми модернізації світового порядку шляхом повернення ціннісних вимірів, відповідальності світових лідерів за недовіру зафіксованих безпекових гарантій. При формуванні нової стратегії української зовнішньої політики із врахуванням національних інтересів варто звернути увагу на доцільність посилення комунікацій з країнами, які під час голосування на Генеральній Асамблеї ООН резолюції із засудженням агресії росії, обрали тактику утримання від такого засудження. Особливо доцільно звернути увагу на держави Британської співдружності – ПАР та Пакистан, а також ключові держави Індотихоокеанського регіону – Китай, Індію, Індонезію. Зазначені країни, керуючись насамперед своїми національними інтересами, обрали підхід зі врахування «законних інтересів» агресора до відносин з росією та виправдання її незаконних дій.

Крім того російсько-українська війна продемонструвала внутрішні конфлікти в середині Європейського Союзу. Уже після анексії Криму, а згодом і повномасштабного вторгнення, окремі країни-члени ЄС відкрито заявили про свою позицію щодо допустимості урахування стратегічного національного інтересу росії, недоцільності введення економічних санкцій щодо неї тощо. Відповідно й при формуванні вітчизняної зовнішньої політики доцільно враховувати керування окремим країнами-членами ЄС принципом: жодної моралі в політиці, тільки інтереси. Саме тому жорсткий прагматизм дозволить у майбутньому будувати власну зовнішньополітичну стратегію.

Зважаючи на це виваженням та таким, що відповідатиме національним інтересам України, є налагодження більш конструктивного діалогу з країнами Індотихоокеанського регіону, зокрема з Китаєм як стороною-гарантом за Будапештським меморандумом, Договором про дружбу і співробітництво між Україною і Китайською Народною Республікою, Спільною декларацією України і Китайської Народної Республіки про подальше поглиблення відносин стратегічного партнерства. Доцільно враховувати надані КНР Україні гарантії безпеки щодо не застосування ядерної

зброї, а також гарантій безпеки у випадку погроз або ж її застосування з боку третіх країн. Відповідно, крім покращення зовнішньоекономічних відносин, доцільно враховувати можливості впливу КНР як держави-гаранта за Будапештським меморандумом на росію щодо незастосування останньою ядерної зброї. Зазначене відображено у оприлюдненій МЗС Китаю позиції щодо війни в Україні. Зокрема, КНР виступає проти загрози або використання ядерної зброї, проти розробки чи використання хімічної та біологічної зброї. Більш того КНР, формуючи імідж відповідального світового гравця, відіграватиме конструктивну роль в побудові нової системи міжнародної безпеки [1, с. 144–145].

Разом з тим, варто враховувати активну економічну експансію КНР на європейський ринок, що призвело до протестів в країнах ЄС представників сталевиробництва, автомобілебудування тощо. Зокрема, в сфері виробництва сталі КНР посідає перше місце у світі за обсягами. У випадку ж з виготовленням електромобілів країни-виробники з ЄС звинувачують уряд Китаю в незаконному субсидуванні свого автопрому та в нечесній конкурентній боротьбі. Наслідком чого стало підвищення ввізного мита для китайських автовиробників. Це викликало відповідну реакцію, коли Китай дав зрозуміти, що готовий вжити заходів у відповідь, пригрозивши заходами щодо сільського господарства, авіації та автомобілів з великими двигунами. Із чого Україні доцільно робити відповідні національним економічним інтересам висновки, адже економічна війна Заходу та КНР набуває нових об'ємів, на фоні чого доцільно спробувати зайняти нішу експортера сільськогосподарської продукції, авіації, двигунів тощо до ЄС. З цього приводу варто керуватися правилом, за яким жорстка конкуренція між демократіями та автократіями пришвидшує рух світового порядку до багатополарності і, відповідно, перегрупування країн в закриті ідеологічні групи.

Отже, при плануванні зовнішніх відносин з Китаєм слід враховувати переформатування глобальної економіки у сьогоdnішньому її форматі. Також варто враховувати й, на перший погляд, дружні, однак насправді прагматичні відносини Китаю з росією, в яких КНР вміло корис-

тується ізоляційною слабкістю росії для реалізації власних інтересів. Найбільш яскраво це прослідковується на нафтовому та газовому ринках, де Китай вміло користується скороченням обсягів поставок в ЄС та доволі жорстко диктує свої умови росії щодо таких поставок.

Окремим блоком розвитку української зовнішньої політики є відносини з найближчими сусідами. Триваюча сьогодні російсько-українська війна продемонструвала важливу роль ведення політики добросусідства. У зв'язку із цим, перегляду потребують питання удосконалення транскордонного співробітництва з найближчими сусідами-членами ЄС, зокрема з Угорщиною, Словаччиною, Польщею, Румунією. Тим більше, що й політика розширення ЄС вимагає суттєвої трансформації механізму транскордонного співробітництва, вироблення дієвої стратегії використання переваг в нових геополітичних умовах шляхом зменшення регіональних диспропорцій. Варто наголосити, що в цьому напрямі нами пройдено значний шлях трансформацій від затвердження у 2001 році Концепції державної регіональної політики до ратифікації Угоди про асоціацію з ЄС у 2014 році та прийняття у 2015 році законів України «Про засади державної регіональної політики» та у 2024 році «Про міжнародне територіальне співробітництво громад». Разом з тим, варто наголосити, що Україна проходить відмінний від своїх сусідів шлях до європейської/євроатлантичної інтеграції, що відбувається не за схемою «повернення до Європи», а за значною важчою як в політичному, так процесуальному плані моделлю «входження в Європу».

У зв'язку з цим напрацьований механізм міжнародного територіального співробітництва між громадами України та найближчих сусідів-членів ЄС сприятиме транснаціональній кооперації на мікрорівні, що дозволить спільно вирішувати завдання місцевого, регіонального та державного розвитку. Наприклад, з початку повномасштабного вторгнення значно покращилися відносини з Румунією, які донедавна супроводжувалися суперечками щодо делімітації континентального шельфу й виключної економічної зони в Чорному морі, дотримання прав нацмен-

шин, мовного питання тощо. Сьогодні ж Румунія проявила себе як стратегічний партнер України, свідченням чого є надання значних пакетів військової допомоги, істотна дипломатична підтримка на міжнародній арені, прихисток українських біженців тощо.

Окремим питанням сьогодні є блокування кордонів з ЄС такими сусідами, як Польща, Угорщина та Словаччина, що свідчить про потребу оновлення основних завдань транснаціональної кооперації, що полягає у необхідності підвищення її ефективності як інтеграційного механізму ЄС на регіональному рівні. Тобто подальший розвиток української зовнішньої політики у відносинах з найближчими сусідами повинен будуватися із врахуванням національних інтересів держави та використанням інтеграційного механізму ЄС щодо впливу на не завжди добросусідські дії. Недарма статтею 174 Договору про функціонування ЄС закріплено принцип економічної, соціальної та територіальної згуртованості, за яким: «Союз спрямовує свою діяльність на зменшення диспропорцій між рівнями розвитку різних регіонів та відсталіх регіонів, що перебувають у найменш сприятливих умовах».

При формуванні зовнішньополітичної стратегії України в сфері національної безпеки і оборони викликає інтерес зовнішня політика України у відносинах із росією, особливо зважаючи на протяжність спільного кордону, задекларовані наміри росії щодо «поділу України до 2045 року» тощо. У цьому напрямі політика добросусідства не видається логічною, тому з огляду на реалії сьогодення Україні у відносинах з росією слід орієнтуватися саме на складний формат вимушеного співіснування.

При формуванні повоєнних взаємовідносин варто пам'ятати про неефективність демократизації росії після розпаду СРСР. Уже з перших днів існування на теренах СРСР росія остання проводила демократичні реформи лише взамін на західне фінансування. Натомість вона, втративши вплив на колишні радянські республіки, заклала підвалини потенційних конфліктів у Східній Європі (Придністровсько-Молдавська псевдореспубліка), Кавказі (псевдореспубліка Абхазія, псевдореспубліка Південна Осетія), Центральній Азії

(Нагірно-Карабахська псевдореспубліка). Небажання лідерів ключових світових держав довгий час помічати дедалі більш виразні ознаки згортання демократичних процесів, зростання авторитарних тенденцій і реваншизму призвели до того, що був пропущений той поворотний момент, починаючи з якого дії керівництва РФ почали становити серйозну загрозу для європейської та світової безпеки [2, с. 469].

Цілі й мета росії в розгорнутому нею як глобальному, так і локальному протистоянні свідчать про істотний дисбаланс між бажаннями правлячої еліти та економічними можливостями. Так, план росії посісти місце США як впливового гравця на європейській арені після 2014 року зазнав краху як не конкурентоспроможний та безальтернативний. Євразійський проект також зазнав історичного фіаско [3, с. 216]. Не можливо не враховувати зовнішню політику росії щодо підризу основ політичних систем країн-жертв гібридної агресії і використання цієї нестабільності для просування власних інтересів та планів формування нового міжнародного порядку. Спрощено геополітична мета росії при розв'язуванні глобального гібридного конфлікту, як наголошує В. П. Горбулін, усвідомлювалася таким чином: методами «гібридної війни» зруйнувати поточний світопорядок, щоб відновити світопорядок періоду Холодної війни і в ньому посісти звичне місце (або максимально порівнянне – з поправками на зміцнілий Китай та ін.) [4, с. 208]. І так, новий світопорядок формується. Однак чи буде він таким, яким бачить його росія багато в чому залежить зараз і від України. Недарма в Стратегії воєнної безпеки України від 25.03.2021 р. прямо наголошується на статусі російської федерації як воєнного противника України, який здійснює збройну агресію проти України, тимчасово окупував територію Автономної Республіки Крим та міста Севастополь, території у Донецькій та Луганській областях, системно застосовує воєнні, політичні, економічні, інформаційно-психологічні, космічні, кібер- та інші засоби, що загрожують незалежності, державному суверенітету і територіальній цілісності України [5].

Формуючи повоєнну доктрину національної безпеки і оборони України варто

враховувати, що росія не відмовиться від подальшої агресії, зважаючи на озвучені плани ліквідації Української державності до 2045 року. До такого висновку доходимо, зважаючи що в основі рішення росії напасти на Україну лежать не територіальні претензії, членство в НАТО чи природні багатства, а несумісність української демократії із російською автократією. Недарма саме після Революції гідності та повалення авторитарного режиму Януковича росія анексувала Крим та вторглася на територію суверенної України. Зважаючи на це, стратегічним завданням України є агітування союзників до примусу агресора до відступу, оскільки лише силовий примус, а також інтеграція України в ЄС та НАТО, забезпечать довгостроковий мир на європейському континенті. Натомість формула «Україна має виграти так, щоб Росія не прогала» створюватиме загрози українській державності та суверенітету, а також потенційного воєнного конфлікту з найближчими країнами-членами НАТО [1, с. 148–149].

Виходячи із цього слід враховувати, що навіть при досягненні мирних домовленостей у найкращому для України варіанті – гібридні атаки з боку росії триватимуть, набувши якісно інших форм. З цього приводу В. П. Горбулін цілком доречно попереджає, що «для України воєнна загроза з боку Росії не зникне ніколи» [4, с. 180]. Якщо звернути увагу на зміст різного роду російських стратегічних документів, публічних висловлювань політичної еліти, то кут зору цієї держави повністю повернутий в бік застосування сили (в усіх її проявах) за кордоном, аналіз зовнішніх ворогів та союзників, переписування ядерної доктрини тощо.

Зважаючи на це, а також усвідомлюючи дію правила «істина в деталях», вже сьогодні потрібно шукати можливі шляхи превентивного захисту від цього противника при збереженні триваючих тенденцій його подальшого авторитаризму. Розвиток сектора безпеки і оборони, оборонно-промислового комплексу є довгостроковим пріоритетом стратегії національної безпеки України, не зважаючи на будь-які зміни політичної кон'юнктури. У цьому зв'язку, а також враховуючи агресивні висловлювання росії щодо війни з НАТО,

нам потрібно формувати на міжнародній арені усвідомлення можливостей України виступити спільно з Альянсом у питаннях колективної оборони від агресії.

Насамперед потрібно змінювати підходи до формування доктрини національної безпеки і оборони, де на перше місце має виходити саме стратегічне планування та управління, за яким повинно слідувати оперативно-тактичне. Реалізація стратегічних завдань держави лежить в площині досягнення мирних домовленостей на вигідних для нас умовах з подальшим чітким повоєнним вектором розвитку країни та поверненням деокупованих територій. Нестандартність дій, інноваційність мислення повинні стати фундаментом повоєнної стратегії України у відносинах з російською федерацією, що відображатиметься у ініціативності щодо реформування Ради Безпеки ООН в питаннях неможливості держави-агресора зловживати своїм правом вето, визнання ідей «руського миру» як нацистських, розширення кібербезпекових засобів боротьби з усвідомлення, що захист завжди дорожче та важче реалізовувати, ніж саму атаку.

Окремо слід зважати й на економічні важелі такого протистояння. Росія продовжуватиме проти нас економічні війни, намагатиметься втягнути в гонку озброєнь, симетричне протистояння тощо. У цьому зв'язку слід вже зараз в доктрину національної безпеки та оборони закласти стратегічні завдання досягнення економічної безпеки, при чому не за описаним Ільфом і Петровим сценарієм «закордонної допомоги», а шляхом ухвалення та реалізації нестандартних, інноваційних рішень в напрямі власних розробок у ВПК, посиленні державно-приватного партнерства в цій сфері. В межах формування доктрини національної безпеки і оборони України доцільно по-іншому подивитись на приватний сектор економіки, який здатен швидко реагувати на потреби та кон'юктуру ринку. Повномасштабне вторгнення яскраво продемонструвало роль та значення приватного бізнесу в обороні держави, однак механізм співробітництва з державою усе ще не напрацьовано. Приватний бізнес, який позбавлений бюрократичного формалізму, здатен посилити оборонні можливості держави, надаючи їм більшої гнуч-

кості. Приватний бізнес вже сьогодні дає фору державному виробництву, виготовляючи вже апробовані на полі дієві зразки продукції оборонної сфери (гармати «Богдана», ракети «Нептун», РЕБи, БПЛА тощо), які багато в чому перевершують західні аналоги. З цього приводу доцільно підтримати тезу, що «якщо продукція виготовлена, оплачена, вчасно поставлена і при цьому виробник може робити більше, він повинен мати право продавати в дружні та нейтральні країни навіть під час війни. Це потрібно для того, щоб бізнес мав стимул виробляти більше і мати великі оборотні кошти, щоб йти в ногу з часом на дуже конкурентному ринку» [6].

Перегляду при розробці стратегії зовнішньої політики України потребують відносини з ще одним сусідом – білорусією, протяжність кордону з якою становить більше 1000 км. При формуванні повоєнних відносин варто враховувати як факт вторгнення російських військ з території білорусії у перші дні повномасштабного вторгнення, так і сьогодишню потребу концентрації сил на кордоні задля недопущення повторень прориву противника. Такі дії білорусії отримали відповідну реакцію з боку міжнародної спільноти. Оцінку дій білорусії у відношенні до України доцільно здійснювати, виходячи із норм міжнародного права, зокрема із закріпленого в Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 3314 від 14.12.1974 р. (надалі – Резолюція) визначення агресії, під яким розуміється застосування збройної сили державою проти суверенітету, територіальної недоторканності чи політичної незалежності іншої держави, або яким-небудь іншим чином, несумісним зі Статутом Організації Об'єднаних Націй, а також закритого переліку дій, які, незалежно від оголошення війни, кваліфікуються як акт агресії. До таких дій відноситься: е) застосування збройних сил однієї держави, що знаходяться на території іншої держави за згодою з приймаючою державою, в порушення умов, передбачених в угоді, або будь-яке продовження їх перебування на такій території по припиненню дії угоди; ф) дія держави, що дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження іншої держави, використовувалася цією

іншою державою для здійснення акту агресії проти третьої держави.

Виходячи із вищенаведених положень Резолюції та їх міжнародно-правового тлумачення доцільно зважати на той факт, що дії білорусії у контексті сприяння росії щодо воєнного вторгнення на територію України будуть кваліфікуватися як акт агресії. Білорусія як держава, що дозволила, щоб її територія використовувалася для здійснення акту агресії проти України, навіть за відсутності активної участі в збройному конфлікті, є державою-агресором, але не є стороною цього конфлікту. Такі дії білорусії є міжнародним злочином з відповідними правовими наслідками щодо вищого військово-політичного керівництва країни. Відповідно, будуючи відносини з цією країною, слід враховувати такий її міжнародно-правовий статус.

Безумовно, на оцінку повоєнних відносин України з цими державами впливатимуть умови завершення війни, що включатимуть масштаби людських, економічних втрат, розмір виплати репарацій тощо. Від початку повномасштабного вторгнення в масовій свідомості українців закладаються певні засади сприйняття країни-агресора, які певною мірою визначатимуть ставлення до майбутніх відносин з нею в довгостроковій перспективі. Зважаючи на це, забезпечення національної безпеки і оборони України має бути найважливішим пріоритетом розвитку держави, адже сусідство з такими державами і надалі створюватиме ризики виникнення воєнних конфліктів. Відповідно, найбільш прийнятний в цих умовах рівень національної безпеки і оборони України пов'язаний із врахуванням такого сусідства. Саме тому стратегічним завданням забезпечення національної безпеки і оборони України вже сьогодні є вступ до ЄС та НАТО, а також розвиток воєнно-промислового комплексу та модернізація власних збройних сил із врахуванням досвіду НАТО щодо забезпечення обороноздатності інших країн. Водночас, реалізація вищенаведених завдань можливо лише за умови забезпечення політичної стабільності країни, орієнтованої на членство в ЄС та НАТО, продовження політики добросусідства, розвитку дружніх відносин з Шанхайською органі-

зацією співробітництва. Україна сьогодні довела свій гуманістичний цивілізаційний вибір, який і надалі зберігатиме та поси-

люватиме. Саме це і має залишатись основою зовнішньополітичної стратегії розвитку України у повоєнний період.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Правове забезпечення повоєнного відродження України: монографія / за заг. ред. Р. О. Стефанчука. Київ : Юрінком Інтер, 2025. С. 144–145, 148–149.
2. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. К. : НІСД, 2016. С. 469.
3. Перелом: Війна Росії проти України у часових пластах і просторах минувшини. Діалоги з істориками. У двох книгах. Відпов. ред. Валерій Смолій; упоряд.: Геннадій Боряк, Олексій Ясь. Київ: НАН України. Ін-тут історії України, 2022. Книга 1. С. 216.
4. Горбулін В. П. Хроніки передбачень: 2006–2017 / В. П. Горбулін, худож.-оформлювач В. М. Карасик. Харків: Фоліо, 2017. С. 208, 180.
5. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України» від 25 березня 2021 року № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (дата звернення: 15.04.2025).
6. Білецький А. Буде перемир'я чи ні, ми перебудуємося або помремо. Українська правда. 07 січня 2025. URL: (дата звернення: 15.04.2025).